

Europos bankininkystės institucija

EBA BS 2011 116 galutinis

2011 m. rugsėjo 27 d.

EBI vidaus valdymo gairės (GL 44)

Londonas, 2011 m. rugsėjo 27 d.

EBI vidaus valdymo gairės

Gairių statusas

1. Šiame dokumente pateikiamos gairės, priimtose pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (toliau – *Europos bankininkystės institucijos (EBI) reglamentas*), 16 straipsnį. Pagal EBI reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų rinkos dalyviai privalo dėti visas pastangas siekdami laikytis šių gairių.

2. Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl tinkamos priežiūros praktikos Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje arba dėl to, kaip Sąjungos teisė turėtų būti taikoma konkrečioje srityje. Todėl EBI tikisi, kad visos kompetentingos institucijos ir finansų rinkos dalyviai laikysis jiems skirtų gairių, išskyrus atvejus, kai nurodyta kitaip. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis ir įtraukti jas į savo priežiūros praktiką (pvz., pakeisti savo teisinę sistemą, priežiūros taisykles ir (arba) gaires ar priežiūros procesus), įskaitant konkrečias gaires, skirtas visų pirma įstaigoms.

Pranešimų teikimo reikalavimai

3. Kompetentingos institucijos iki 2011 m. lapkričio 28 d. privalo EBI pranešti, ar jos laikosi arba ketina laikytis šių gairių, arba nurodyti nesilaikymo priežastis. Pranešimus adresu compliance@eba.europa.eu turėtų siųsti asmenys, įgalioti kompetentingų institucijų vardu teikti EBI pranešimus.

4. Ankstesnėje pastraipoje minėtas kompetentingos institucijos pranešimas pagal EBI reglamento 16 straipsnį skelbiamas EBI interneto svetainėje.

Tolesniame gairių tekste prireikus pateikiami papildomi konkrečių gairių aspektų paaiškinimai, kuriuose pateikiami pavyzdžiai arba logiškas nuostatos išaiškinimas. Tokiais atvejais šis aiškinamasis tekstas dedamas įrėmintame langelyje.

Turinys

EBI vidaus valdymo gairės	2
I antraštinė dalis. Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys	6
1. Dalykas	6
2. Taikymo sritis ir lygis.....	6
3. Apibrėžtys.....	6
II antraštinė dalis. Reikalavimai įstaigų vidaus valdymui.....	6
A. Veiklos struktūra ir organizacija	6
4. Organizacinė sistema.....	6
5. Kontrolė ir galių pusiausvyra grupės struktūroje	7
6. Savo struktūros išmanymas.....	8
7. Standartų neatitinkanti arba neskaidri veikla.....	9
B. Valdymo organas	11
B.1. Valdymo organo pareigos ir atsakomybė	11
8. Valdymo organo pareigos.....	11
9. Vidaus valdymo sistemos vertinimas	12
10. Valdymo organo valdymo ir priežiūros funkcijos.....	12
B.2 Valdymo organo sudėtis ir veikimas	13
11. Valdymo organo sudėtis, narių paskyrimas ir tęstinumas	13
12. Įsipareigojimai, nepriklausomumas ir interesų konfliktų valdymo organo viduje valdymas	14
13. Valdymo organo kvalifikacija.....	15
14. Valdymo organo organizacinis veikimas	16
Valdymo organo veikimo vertinimas	16
Valdymo organo pirmininko vaidmuo	17
Specializuoti valdymo organo komitetai.....	17
Audito komitetas	18

Rizikos priežiūros komitetas.....	19
B.3. Įstaigos elgesio sistema	19
15. Įstaigos vertybės ir elgesio kodeksas	19
16. Interesų konfliktai įstaigoje.....	19
17. Vidaus įspėjimo procedūros	20
Užsakomosios paslaugos ir atlyginimų nustatymo politika.....	21
18. Užsakomosios paslaugos	21
19. Atlyginimų nustatymo politikos valdymas.....	22
C. Rizikos valdymas	23
20. Rizikos valdymo principai	23
21. Atlyginimų derinimas su rizikos profiliu	24
22. Rizikos valdymo sistema	25
23. Nauji produktai	26
D. Vidaus kontrolė	27
24. Vidaus kontrolės sistema	27
25. Rizikos kontrolės padalinys	29
26. Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo	30
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su strategija ir sprendimais	30
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su sandoriais su susijusiomis šalimis	30
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su teisinės struktūros sudėtingumu.....	30
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su esminiais pokyčiais ..	31
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su rizikos matavimu ir vertinimu	31
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su stebėjimu	31
Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su nepatvirtinta rizika...	32
27. Rizikos priežiūros direktorius.....	33
28. Atitikties užtikrinimo padalinys	34

29.	Vidaus audito padalinys.....	35
E.	Informacinės sistemos ir veiklos testinumas.....	35
30.	Informacinė sistema ir ryšiai	35
31.	Veiklos testinumo valdymas.....	36
F.	Skaidrumas.....	37
32.	Galių suteikimas.....	37
33.	Vidaus valdymo skaidrumas.....	38
III antraštinė dalis. Baigiamosios nuostatos ir įgyvendinimas		39
34.	Panaikinimas	39
35.	Taikymo data.....	39

I antraštinė dalis. Dalykas, taikymo sritis ir apibrėžtys

1. Dalykas

Šiomis gairėmis siekiama suderinti priežiūros lūkesčius ir pagerinti patikimą vidaus valdymo priemonių įgyvendinimą pagal Direktyvos 2006/48/EB 22 straipsnį bei V priedą ir nacionalinės bendrovių teisės aktus.

2. Taikymo sritis ir lygis

1. Kompetentingos institucijos turėtų reikalauti, kad įstaigos laikytųsi šių vidaus valdymo gairių nuostatų.
2. Kompetentingos institucijos šių gairių taikymą turėtų tikrinti vykdydamos savo priežiūrinį tikrinimą ir vertinimą.

Aiškinamoji pastaba

EBPIK ir EBI parengė Priežiūrinio tikrinimo proceso gaires, kurias galima rasti EBI interneto svetainėje.

3. Šios gairės įstaigoms taikomos individualiu lygmeniu, o patronuojančiosioms ir patronuojamosioms įmonėms – konsoliduotu arba iš dalies konsoliduotu lygmeniu, išskyrus atvejus, kai nurodyta kitaip.
4. Proporcingumo principas, nustatytas direktyvose 2006/48 ir 2006/49 (su pakeitimais), taikomas visoms šių gairių nuostatomis. Įstaiga gali parodyti, kaip jos taikomas požiūris, atspindintis jos veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą, atitinka pagal šias gaires reikalaujamą rezultatą.

3. Apibrėžtys

1. Šiose gairėse sąvoka *valdymo organas* turi tokią reikšmę: įstaigos valdymo organas (arba organai), atliekantis (-ys) priežiūros ir valdymo funkciją, turintis (-ys) įgaliojimus priimti galutinius sprendimus ir nustatyti įstaigos strategiją, tikslus bei visą veiklos valdymą. Valdymo organą turėtų sudaryti asmenys, kurie veiksmingai vadovauja įstaigos veiklai.
2. Šiose gairėse sąvoka *įstaigos* turi tokią reikšmę: kredito įstaigos ir investicinės įmonės pagal direktyvas 2006/48/EB ir 2006/49/EB.

II antraštinė dalis. Reikalavimai įstaigų vidaus valdymui

A. Veiklos struktūra ir organizacija

4. Organizacinė sistema

1. Įstaigos valdymo organas turėtų užtikrinti tinkamą ir skaidrią tos įstaigos veiklos organizavimo struktūrą. Šia struktūra turėtų būti skatinamas ir parodomas veiksmingas riziką ribojantis įstaigos valdymas tiek individualiu, tiek grupės lygmeniu. Pavaldumas ir pareigų bei įgaliojimų paskirstymas įstaigoje turėtų būti aiškus, tinkamai apibrėžtas, nuoseklus ir įgyvendinamas.
2. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įstaigos struktūra ir, jeigu taikoma, grupę sudarančių įmonių struktūros būtų aiškios ir skaidrios ir įstaigos darbuotojams, ir jos priežiūros institucijoms.
3. Valdymo organas turėtų įvertinti, kaip įvairūs veiklos organizavimo struktūros elementai vienas kitą papildo ir kokia yra jų tarpusavio sąveika. Struktūra neturėtų varžyti valdymo organo gebėjimo prižiūrėti riziką, su kuria susiduria įstaiga arba grupė, ir veiksmingai ją valdyti.
4. Valdymo organas turėtų vertinti, kokį poveikį grupės struktūros pokyčiai daro jos patikimumui. Valdymo organas turėtų greitai padaryti visus būtinus patikslinimus.

Aiškinamoji pastaba

Pokyčius gali lemti, pvz., naujų patronuojamųjų įmonių įsteigimas, susijungimas ir įsigijimas, grupės dalių pardavimas ar skaidymas arba išorės pokyčiai.

5. Kontrolė ir galių pusiausvyra grupės struktūroje

1. Grupės struktūroje už tinkamą vidaus valdymą visoje grupėje ir užtikrinimą, kad būtų suformuota grupės ir ją sudarančių įmonių struktūrai, verslui ir rizikai tinkama valdymo sistema, galutinę atsakomybę turėtų prisiimti įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas.
2. Prižiūrimos grupės patronuojamosios įmonės valdymo organas juridinio subjekto lygmeniu turėtų vadovautis tokiomis pat vidaus valdymo vertybėmis ir politika, kaip ir jos patronuojančioji įmonė, išskyrus atvejus, kai dėl teisinių ar priežiūros reikalavimų arba proporcingumo sumetimais nustatoma kitaip. Atitinkamai prižiūrimos patronuojamosios įmonės valdymo organas, vykdydamas savo vidaus valdymo pareigas, turėtų nustatyti savo politiką bei vertinti visus grupės lygmeniu priimamus sprendimus ar šiuo lygmeniu taikomą praktiką ir užtikrinti, kad prižiūrima patronuojamoji įmonė dėl šių sprendimų ar praktikos nepažeistų taikomų teisinių arba reguliavimo nuostatų ar riziką ribojančių taisyklių. Prižiūrimos patronuojamosios įmonės valdymo organas taip pat turėtų užtikrinti, kad tokie sprendimai ar praktika nekenktų:
 - a. patikimam riziką ribojančiam patronuojamosios įmonės valdymui;
 - b. patronuojamosios įmonės finansinei padėčiai arba

c. patronuojamosios įmonės suinteresuotųjų subjektų teisėtiems interesams.

3. Ir patronuojančiosios įmonės, ir jos patronuojamųjų įmonių valdymo organai turėtų taikyti tolesnes šių gairių dalis ir į jas atsižvelgti, turėdami omenyje grupės dydžio poveikį jų vidaus valdymui.
4. Vykdydamas savo vidaus valdymo pareigas, įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas turėtų suvokti visą reikšmingą riziką ir žinoti, kurie klausimai gali daryti poveikį grupei, pačiai patronuojančiajai įstaigai ir jos patronuojamosioms įmonėms. Todėl jis turėtų įgyvendinti tinkamą savo patronuojamųjų įmonių priežiūrą, paisydamas nepriklausomų teisinių ir valdymo pareigų, kurios taikomos prižiūrimų patronuojamųjų įmonių valdymo organams.
5. Kad galėtų vykdyti savo vidaus valdymo funkcijas, įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas turėtų:
 - a. nustatyti valdymo struktūrą, kuri padėtų vykdyti veiksmingą jo patronuojamųjų įmonių priežiūrą ir kurioje būtų atsižvelgiama į įvairios rizikos, darančios poveikį grupei ir jos patronuojamosioms įmonėms, pobūdį, mastą ir sudėtingumą;
 - b. grupės lygmeniu patvirtinti patronuojamosioms įmonėms skirtą vidaus valdymo politiką, į kurią būtų įtrauktas įsipareigojimas atitikti visus taikomus valdymo reikalavimus;
 - c. užtikrinti, kad kiekviena patronuojamoji įmonė turėtų pakankamai išteklių, kad galėtų atitikti ir grupės standartus, ir nuosavus valdymo standartus;
 - d. turėti tinkamų priemonių stebėti, kad kiekviena patronuojamoji įmonė laikytųsi visų taikomų vidaus valdymo reikalavimų; ir
 - e. užtikrinti, kad pavaldumo struktūra grupėje būtų aiški ir skaidri, ypač tais atvejais, kai veiklos linijos neatitinka teisinės grupės struktūros.
6. Siekdama užtikrinti patikimą valdymą, prižiūrima patronuojamoji įmonė taip pat turėtų apsvarstyti galimybę į valdymo organą įtraukti pakankamai nepriklausomų narių. Nepriklausomi valdymo organo nariai yra direktoriai konsultantai, nepriklausomi nuo patronuojamosios įmonės, jos grupės ir kontroliuojančio akcininko.

6. Savo struktūros pažinimas

1. Valdymo organas turėtų puikiai pažinti įstaigos veiklos struktūrą (vadovaujantis principu „pažink savo struktūrą“), suprasti jos veikimo mechanizmą ir užtikrinti, kad ji atitiktų patvirtintą įstaigos veiklos strategiją ir rizikos profilį.

Aiškinamoji pastaba

Labai svarbu, kad valdymo organas puikiai pažintų įstaigos veiklos struktūrą ir ją suprastų. Jeigu įstaiga savo grupėje sukuria daug juridinių subjektų, dėl jų skaičiaus ir visų pirma jų tarpusavio sąsajų ir tarpusavyje sudaromų sandorių gali kilti problemų planuojant jos vidaus valdymą ir valdant bei prižiūrint visai grupei kylančią riziką, o tai savaime yra rizikinga.

2. Valdymo organas turėtų kontroliuoti įstaigos struktūrą, jos raidą ir veiklos apribojimus bei juos suprasti ir turėtų užtikrinti, kad struktūra būtų pagrįsta ir nebūtų perdėta ar bereikalingai sudėtinga. Jis taip pat atsakingas už patikimos naujų struktūrų kūrimo strategijos ir politikos patvirtinimą. Valdymo organas taip pat turėtų atpažinti riziką, kylančią dėl pačios juridinio subjekto struktūros sudėtingumo, ir užtikrinti, kad įstaiga gebėtų laiku pateikti informaciją apie kiekvieno juridinio subjekto rūšį, įstatus, nuosavybės struktūrą ir veiklos rūšis.
3. Įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas turėtų suprasti ne tik grupės veiklos organizaciją, bet ir įvairių jos įmonių paskirtį ir jų tarpusavio sąsajas bei ryšius. Tai, be kita ko, apima grupei būdingos operacinės rizikos ir grupės vidaus rizikos supratimą, taip pat supratimą, koks poveikis įprastomis ir nepalankiomis aplinkybėmis gali būti padarytas grupės finansavimui, kapitalui ir rizikos profiliui.
4. Įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įvairios grupės įmonės (įskaitant pačią įstaigą) gautų pakankamai informacijos, idant jos visos aiškiai suvoktų bendrus grupės tikslus ir jai kylančią riziką. Bet koks svarbios informacijos srautas tarp įmonių, svarbus grupės veiklai, turėtų būti užregistruojamas dokumentuose, kurie pateikus prašymą turėtų būti skubiai pateikiami atitinkamai valdymo organui, kontrolės funkcijas vykdančioms asmenims ar priežiūros institucijoms susipažinti.
5. Įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas turėtų pasirūpinti, kad jis nuolat žinotų apie riziką, kurią kelia grupės struktūra. Tai apima:
 - a. informaciją apie pagrindinius rizikos veiksnius ir
 - b. reguliarias ataskaitas, kuriose vertinama bendra įstaigos struktūra ir įvertinama atskirų įmonių veiklos atitiktis patvirtintai strategijai.

7. Standartų neatitinkanti arba neskaidri veikla

1. Jeigu įstaiga veikia per specialiosios paskirties įmones arba susijusias struktūras arba jurisdikcijose, kurios nėra visiškai skaidrios arba neatitinka tarptautinių bankininkystės standartų, valdymo organas turėtų suprasti jų paskirtį ir struktūrą ir konkrečią su jomis susijusią riziką. Valdymo organas šiai veiklai turėtų pritarti tik tuo atveju, jei įsitikina, kad rizika bus tinkamai valdoma.

Aiškinamoji pastaba

Be to principo, kompetentingos institucijos, vertindamos įstaigų veiklą jurisdikcijose, kurios nėra visiškai skaidrios arba neatitinka tarptautinių bankininkystės standartų, taip pat gali taikyti Bazelio bankų priežiūros komiteto parengtus *Pagrindinius veiksmingos bankų priežiūros principus*.

Įstaiga gali turėti teisėtų priežasčių veikti tam tikrose jurisdikcijose (arba su įmonėmis ar sandorio šalimis, veikiančiomis tose jurisdikcijose) arba įsteigti tam tikras struktūras (pvz., specialiosios paskirties įmones arba patikėtines korporacijas). Tačiau veikiant jurisdikcijose, kurios nėra visiškai skaidrios arba neatitinka tarptautinių bankininkystės standartų (pvz., rizikos ribojimo principais pagrįstos priežiūros, mokesčių, pinigų plovimo prevencijos arba terorizmo finansavimo prevencijos srityse), arba per sudėtingas ar neskaidrias struktūras, gali kilti konkreti teisinė rizika, rizika reputacijai ir finansinė rizika. Jos taip pat gali varžyti valdymo organo gebėjimą vykdyti tinkamą veiklos priežiūrą ir trukdyti veiksmingai bankų priežiūrai. Todėl jos turėtų būti patvirtinamos ir naudojamos tik tuo atveju, jeigu buvo apibrėžta ir suprasta jų paskirtis ir užtikrinta veiksminga jų priežiūra ir jeigu visa reikšminga susijusi rizika, kurią galėtų sukelti šios struktūros, gali būti tinkamai valdoma.

Taigi valdymo organas visiems šiems atvejams turėtų skirti ypatingą dėmesį, nes jie gerokai apsunkina grupės struktūros supratimą.

2. Valdymo organas turėtų nustatyti tinkamą strategiją, politiką ir procedūras, reglamentuojančias tokių struktūrų ir veiklos patvirtinimą ir išlaikymą, ir nuolat jas atnaujinti bei peržiūrėti siekiant užtikrinti, kad jos ir toliau atitiktų numatytą jų tikslą.
3. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad būtų imtasi tinkamų veiksmų tokios veiklos rizikai išvengti ar jai sumažinti. Tam, be kita ko, reikia, kad:
 - a. įstaiga būtų įdiegusi tinkamą politiką ir procedūras bei dokumentais įformintus procesus (pvz., dėl taikytinų ribų, reikalavimų informacijai) tokiai veiklai nagrinėti ir tvirtinti bei su ja susijusiai rizikai valdyti atsižvelgiant į svarbą grupės struktūrai;
 - b. informacija apie šią veiklą ir jos riziką būtų prieinama įstaigos pagrindinei buveinei ir auditoriams ir būtų teikiama valdymo organui ir priežiūros institucijoms;
 - c. įstaiga periodiškai vertintų, ar vis dar reikia vykdyti veiklą, trukdančią užtikrinti skaidrumą.
4. Tokių pat priemonių turėtų būti imtasi ir tais atvejais, kai įstaiga standartų neatitinkančią ar neskaidrią veiklą vykdo dėl savo klientų.

Aiškinamoji pastaba

Dėl standartų neatitinkančios ar neskaidrios veiklos, vykdomos dėl klientų (pvz., pagalba klientams įsteigti įmones lengvatinių mokesčių jurisdikcijose, jiems skirtų sudėtingų struktūrų ir finansavimo sandorių parengimas ar patikėtinio paslaugų teikimas), susidaro panašių vidaus valdymo problemų ir gali kilti didelė operacinė rizika ir rizika reputacijai. Taigi reikia imtis tokių pat rizikos valdymo priemonių, kokių imamasi dėl įstaigų nuosavos verslo veiklos.

5. Turėtų būti periodiškai atliekama visų šių struktūrų ir veiklos vidaus ir išorės audito peržiūra.

B. Valdymo organas

B.1. Valdymo organo pareigos ir atsakomybė

8. Valdymo organo pareigos

1. Valdymo organas turėtų priimti galutinę atsakomybę už įstaigą ir nustatyti įstaigos strategiją. Valdymo organo pareigos turėtų būti aiškiai apibrėžtos rašytiniame dokumente ir patvirtinamos.

Aiškinamoji pastaba

Patikimas valdymo organo pareigų vykdymas yra patikimo riziką ribojančio įstaigos valdymo pagrindas. Dokumentais įformintos pareigos taip pat turi atitikti nacionalinės bendrovių teisės aktus.

2. Svarbiausios valdymo organo pareigos turėtų apimti šių sričių nustatymą ir priežiūrą:
 - a. bendros įstaigos veiklos strategijos vadovaujantis taikoma teisine ir reguliavimo sistema ir atsižvelgiant į įstaigos ilgalaikius finansinius interesus bei mokumą;
 - b. bendros įstaigos rizikos strategijos ir politikos, įskaitant jai priimtina riziką ir jos rizikos valdymo sistemą;
 - c. vidaus kapitalo ir reguliuojamojo kapitalo, tinkamo įstaigos rizikai padengti, sumų, rūšių ir paskirstymo;
 - d. stiprios ir skaidrios organizacinės struktūros, įskaitant veiksmingus komunikacijos ir atskaitomybės kanalus;
 - e. asmenų, kurių funkcijos įstaigoje yra reikšmingos, paskyrimo ir tęstinumo politikos;
 - f. atlyginimų nustatymo sistemos, kuri atitiktų įstaigos rizikos strategiją;

- g. įstaigos valdymo principų ir jos vertybių, be kita ko, parengiant elgesio kodeksą ar panašų dokumentą; ir
 - h. tinkamos ir veiksmingos vidaus kontrolės sistemos, kuri apimtų deramai veikiančias rizikos kontrolės, atitikties užtikrinimo ir vidaus audito funkcijas, taip pat tinkamą finansinės atskaitomybės ir apskaitos sistemą.
3. Valdymo organas taip pat turėtų reguliariai peržiūrėti šią politiką ir strategiją ir ją tikslinti. Valdymo organas atsakingas už tinkamų ryšių su priežiūros institucijomis ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis palaikymą.

9. Vidaus valdymo sistemos vertinimas

1. Valdymo organas turėtų stebėti, ar įstaigos vidaus valdymo sistema yra veiksminga, ir periodiškai tą veiksmingumą vertinti.
2. Vidaus valdymo sistemos ir jos įgyvendinimo peržiūra turėtų būti atliekama bent kartą per metus. Ją atliekant daugiausia dėmesio reikėtų skirti bet kokiems vidaus ir išorės veiksmų pokyčiams, darantiems poveikį įstaigos veiklai.

10. Valdymo organo valdymo ir priežiūros funkcijos

1. Turėtų būti užtikrinta veiksminga įstaigos valdymo organo valdymo ir priežiūros funkcijų sąveika.

Aiškinamoji pastaba

Valstybės narės paprastai taiko vieną iš dviejų **valdymo struktūrų** – monistinę arba dualistinę. Abiejose struktūrose valdymo organas savo atitinkamą vaidmenį valdant įstaigą tiesiogiai arba per komitetus atlieka vykdydamas ir savo valdymo funkciją, ir priežiūros funkciją.

Vykdydamas valdymo funkciją, valdymo organas siūlo įstaigos veiklos kryptį, užtikrina veiksmingą strategijos įgyvendinimą ir yra atsakingas už kasdienį įstaigos valdymą.

Vykdydamas priežiūros funkciją, valdymo organas prižiūri valdymo funkciją vykdančių asmenų veiklą ir teikia jiems rekomendacijas. Jo priežiūros vaidmuo apima konstruktyvią kritiką rengiant įstaigos strategiją, valdymo funkciją vykdančių asmenų veiklos rezultatų ir sutartų uždavinių bei tikslų įgyvendinimo stebėseną ir finansinės informacijos vientisumo, veiksmingo rizikos valdymo ir vidaus kontrolės užtikrinimą.

Kad užtikrintų gerą valdymą, įstaigos valdymo ir priežiūros funkcijas vykduantys asmenys turėtų veiksmingai bendradarbiauti, siekti įgyvendinti sutartą įstaigos strategiją ir visų pirma valdyti riziką, su kuria susiduria įstaiga. Nors atskirų

šalių teisėkūros ir reguliavimo sistemos gali gerokai skirtis, jos neturėtų trukdyti veiksmingai šių dviejų funkcijų sąveikai, neatsižvelgiant į tai, ar valdymo organą sudaro vienas organas, ar keli.

2. Valdymo organas, vykdydamas savo priežiūros funkciją, turėtų:
 - a. būti pasirengęs ir gebėti konstruktyviai nuginčyti ir kritiškai peržiūrėti valdymo organo valdymo funkciją vykdančių asmenų teikiamus pasiūlymus, paaiškinimus ir informaciją;
 - b. stebėti, kad įstaigos strategija, jai priimtina rizika ir politika būtų nuosekliai įgyvendinama, o nustatyti veiklos rezultatų standartai atitiktų jos ilgalaikius finansinius interesus ir mokumą; ir
 - c. stebėti valdymo organo valdymo funkciją vykdančių asmenų veiklos rezultatus, atsižvelgdamas į tuos standartus.
3. Valdymo organas, vykdydamas savo valdymo funkciją, turėtų su valdymo organo priežiūros funkciją vykdančiais asmenimis koordinuoti įstaigos veiklos ir rizikos strategiją, o su valdymo organo priežiūros funkciją vykdančiais asmenimis reguliariai aptarti šios strategijos įgyvendinimą.
4. Visi funkcijų vykdytojai turėtų teikti vieni kitiems pakankamai informacijos. Valdymo organo valdymo funkciją vykduojantys asmenys turėtų reguliariai ir prireikus nedelsdami išsamiai informuoti valdymo organo priežiūros funkciją vykdančius asmenis apie klausimus, kurie yra aktualūs padėties vertinimui, įstaigos valdymui ir jos finansinio saugumo palaikymui.

B.2 Valdymo organo sudėtis ir veikimas

11. Valdymo organo sudėtis, narių paskyrimas ir testinimas

1. Valdymo organas turėtų turėti pakankamą skaičių narių ir deramą sudėtį. Valdymo organas turėtų turėti savo narių atrankos, stebėsenos ir testinimo planavimo politiką.
2. Įstaiga savo valdymo organo dydį ir sudėtį turėtų nustatyti atsižvelgdama į įstaigos dydį bei sudėtingumą ir į jos veiklos pobūdį bei mastą. Atrenkant valdymo organo narius turėtų būti užtikrinta tinkama kolektyvinė patirtis.
3. Valdymo organas turėtų nustatyti ir atrinkti kvalifikuotus ir patyrusius kandidatus ir užtikrinti tinkamą valdymo organo darbo testinimo planavimą, deramai atsižvelgdamas į visus kitus su sudėtimi, skyrimu ar testinimu susijusius teisinius reikalavimus.
4. Valdymo organas turėtų užtikrinti, kad įstaiga būtų nustačiusi naujų narių atrankos ir esamų narių pakartotinio skyrimo politiką. Siekiant užtikrinti

tinkamą patirtį, ši politika turėtų apimti būtinos kompetencijos ir įgūdžių aprašymo parengimą.

5. Valdymo organo nariai turėtų būti skiriami tinkamam laikotarpiui. Kandidatūros pakartotiniam skyrimui turėtų būti pateikiamos remiantis minėtu apibūdinimu ir turėtų būti keliamos tik kruopščiai išnagrinėjus nario veiklos per paskutinę kadenciją rezultatus.
6. Nustatydamas savo narių darbo tęstinumo planą, valdymo organas turėtų atsižvelgti į kiekvieno nario sutarties ar įgaliojimų galiojimo termino pabaigą ir, jei įmanoma, vengti atvejų, kai vienu metu reikėtų pakeisti pernelyg daug narių.

12. Įsipareigojimai, nepriklausomumas ir interesų konfliktų valdymo organo viduje valdymas

1. Valdymo organo nariai turėtų aktyviai dalyvauti įstaigos veikloje ir gebėti patys priimti pagrįstus, objektyvius ir nepriklausomus sprendimus ir nuomones.
2. Atrenkant valdymo organo narius turėtų būti užtikrinta tinkama valdymo organo patirtis ir nepriklausomumas. Įstaiga turėtų užtikrinti, kad valdymo organo nariai galėtų skirti pakankamai laiko ir pastangų veiksmingam savo pareigų vykdymui.
3. Valdymo organo narių įgaliojimų skaičius ar kita profesinė daug laiko atimanti veikla turėtų būti riboto masto. Be to, nariai turėtų pranešti įstaigai apie savo antrinę profesinę veiklą (pvz., įgaliojimus kitose įmonėse). Pirmininkas turi daugiau pareigų ir prievolių, todėl turėtų būti tikimasi, kad jis daugiau laiko skirs joms vykdyti.
4. Minimalus laikas, kurį savo pareigoms vykdyti turėtų skirti visi valdymo organo nariai, turėtų būti nurodytas rašytiniame dokumente. Svarstydami naujo nario skyrimą arba gavę informacijos apie naujus esamo nario įgaliojimus, valdymo organo nariai turėtų kritiškai įvertinti, ar asmuo skirs pakankamai laiko savo pareigoms įstaigai vykdyti. Informacija apie valdymo organo priežiūros funkciją vykdančių asmenų dalyvavimą posėdžiuose turėtų būti viešinama. Įstaiga taip pat turėtų apsvarstyti galimybę viešinti informaciją apie ilgalaikį valdymo organo valdymo funkciją vykdančių asmenų nebuvimą darbe.
5. Valdymo organo nariai turėtų gebėti veikti objektyviai, kritiškai ir nepriklausomai. Siekiant pagerinti gebėjimą susidaryti objektyvią ir nepriklausomą nuomonę, be kita ko, reikėtų narius rinkti iš gana didelės kandidatų grupės ir turėti pakankamai narių konsultantų.

Aiškinamoji pastaba

Jeigu valdymo organo priežiūros funkcija yra formaliai atskirta nuo valdymo organo valdymo funkcijos, valdymo organo priežiūros funkcijos objektyvumas ir nepriklausomumas vis vien turi būti užtikrintas tinkamai atrenkant nepriklausomus narius.

6. Valdymo organas turėtų būti parengęs rašytinę savo narių interesų konfliktų valdymo strategiją. Šioje strategijoje turėtų būti nurodyta:
- a. nario pareiga vengti interesų konfliktų, apie kuriuos valdymo organui nebuvo paskelbta ir kurių jis nepatvirtino, o priešingu atveju užtikrinti, kad konfliktai būtų tinkamai valdomi;
 - b. peržiūros ar patvirtinimo procesas, kurį nariai turi atlikti prieš imdamiesi tam tikros veiklos (kaip antai darbo kitame valdymo organe), siekiant užtikrinti, kad dėl tokios naujos veiklos nekiltų interesų konfliktas;
 - c. nario prievolė pranešti įstaigai apie visus klausimus, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas arba toks konfliktas jau kilo;
 - d. nario pareiga susilaikyti nuo dalyvavimo priimant sprendimus ar balsuojant bet kokių klausimų, kuriuo tas narys gali būti įsivėlęs į interesų konfliktą arba kai to nario objektyvumas ar gebėjimas tinkamai vykdyti savo prievoles įstaigai gali būti kokių nors kitu būdu sukompromituotas;
 - e. tinkamos sandorių su susijusiomis šalimis, kurie turi būti sudaromi įprastomis rinkos sąlygomis, procedūros; ir
 - f. kokių veiksmų valdymo organas imsis strategijos nesilaikymo atveju.

13. Valdymo organo kvalifikacija

- 1. Valdymo organo nariai turėtų būti kompetentingi eiti savo pareigas ir palaikyti kvalifikaciją, be kita ko, mokydami. Jie turėtų aiškiai suprasti įstaigos valdymo tvarką ir savo vaidmenį ją įgyvendinant.
- 2. Valdymo organo nariai – ir atskirai, ir visi kartu – turėtų turėti savo pareigoms tinkamai vykdyti būtinas žinias, patirtį, kompetenciją, supratimą ir asmenines savybes, įskaitant profesionalumą ir principingumą.
- 3. Valdymo organo nariai turėtų turėti naujausiomis žiniomis grindžiamą įstaigos veiklos supratimą jų pareigas atitinkančiu lygmeniu. Tai, be kita ko, apima tinkamą nusimanymą apie tas sritis, už kurias jie nėra tiesiogiai atsakingi, bet yra bendrai atskaitingi.
- 4. Visi kartu jie turėtų puikiai suprasti veiklos pobūdį bei su juo susijusią riziką ir turėti tinkamą žinių bei patirtį, tinkamą kiekvienos esminės rūšies veiklai, kurią

įstaiga ketina vykdyti, kad būtų įmanoma užtikrinti veiksmingą valdymą ir priežiūrą.

5. Įstaiga turėtų būti nustačiusi patikimą tvarką, kuria būtų užtikrinta, kad valdymo organo nariai atskirai ir visi kartu turėtų tinkamą kvalifikaciją.
6. Valdymo organo nariai turėtų įgyti, palaikyti ir gilinti savo žinias bei lavinti įgūdžius, kad galėtų vykdyti savo pareigas. Įstaigos turėtų užtikrinti, kad nariai turėtų galimybę naudotis individualiems poreikiams pritaikytomis mokymo programomis, kuriose turėtų būtų atsižvelgiama į visas įstaigai reikalingų žinių ir faktinių narių žinių spragas. Toks mokymas galėtų apimti tokias sritis kaip įstaigos rizikos valdymo priemonės ir modeliai, nauji pokyčiai, pokyčiai organizacijos viduje, sudėtingi produktai, nauji produktai arba rinkos ir susijungimai. Mokymas taip pat turėtų apimti veiklos sritis, už kurias atskiri nariai nėra tiesiogiai atsakingi. Valdymo organas turėtų skirti mokymui pakankamai laiko, lėšų ir kitų išteklių.

14. Valdymo organo organizacinis veikimas

1. Valdymo organas turėtų apibrėžti tinkamą savo paties organizacijos ir veikimo vidaus valdymo praktiką ir procedūras ir turėtų būti nustatęs priemonės, kuriomis būtų užtikrintas tokios praktikos laikymasis ir periodiška jos peržiūra siekiant nustatyti, ar yra galimybių ją patobulinti.

Aiškinamoji pastaba

Patikima valdymo organo vidaus valdymo praktika ir procedūros pačiai įmonei ir už jos ribų labai daug pasako apie įstaigos valdymo politiką ir tikslus. Praktika ir procedūros, be kita ko, apima posėdžių dažnumą, darbo tvarką ir protokolus, pirmininko vaidmenį ir naudojamąsi komitetais.

2. Valdymo organas turėtų reguliariai posėdžiauti, kad galėtų tinkamai ir veiksmingai vykdyti savo pareigas. Valdymo organo nariai turėtų skirti pakankamai laiko posėdžiui pasirengti. Šie parengiamieji darbai, be kita ko, apima darbotvarkės nustatymą. Posėdžio protokole turėtų būti išdėstyti darbotvarkės klausimai ir aiškiai nustatyti priimti sprendimai ir veiksmai, dėl kurių susitarta. Ši praktika ir procedūros, taip pat valdymo organo teisės, pareigos ir pagrindinė veikla turėtų būti įforminta dokumentais ir valdymo organas turėtų periodiškai juos peržiūrėti.

Valdymo organo veikimo vertinimas

3. Valdymo organas turėtų reguliariai vertinti atskirų savo narių bei savo bendrą darbo efektyvumą, taip pat savo veiklos, valdymo praktikos ir procedūrų veiksmingumą bei komitetų darbą. Šiam vertinimui atlikti gali būti panaudoti išorės padėjėjai.

Valdymo organo pirmininko vaidmuo

4. Pirmininkas turėtų užtikrinti, kad valdymo organo sprendimai būtų priimami remiantis patikima ir išsamia informacija. Jis turėtų skatinti ir remti atviras bei kritiškas diskusijas ir užtikrinti, kad sprendimų priėmimo procese būtų galima reikšti skirtingas nuomones ir jas apsvarstyti.

Aiškinamoji pastaba

Siekiant užtikrinti tinkamą valdymo organo veikimą, labai svarbų vaidmenį atlieka valdymo organo pirmininkas. Jis vadovauja valdymo organui ir yra atsakingas už veiksmingą bendrą jo veikimą.

5. Vienpakopėje sistemoje valdymo organo pirmininkas ir įstaigos generalinis direktorius neturėtų būti vienas asmuo. Jeigu valdymo organo pirmininkas taip pat yra įstaigos generalinis direktorius, įstaiga turėtų būti įdiegusi priemones, kuriomis būtų kuo labiau sumažinta galima žala jos kontrolei ir galių pusiausvyrai.

Aiškinamoji pastaba

Kontrolei ir galių pusiausvyrai užtikrinti, pvz., galėtų būti nustatyta valdymo organo vadovaujančio vyresniojo nepriklausomo priežiūros funkciją vykdančio nario arba panaši pareigybė.

Specializuoti valdymo organo komitetai

6. Vykdydamas savo priežiūros funkciją, valdymo organas, atsižvelgdamas į įstaigos dydį ir sudėtingumą, turėtų apsvarstyti galimybę įsteigti specializuotus komitetus, kuriuos sudarytų valdymo organo nariai (kiti asmenys gali būti kviečiami dalyvauti, nes nagrinėjant konkretų klausimą yra svarbios jų konkrečios žinios ar patarimai). Tokie specializuoti komitetai, pvz., gali būti audito komitetas, rizikos valdymo komitetas, atlyginimų nustatymo komitetas, paskyrimo arba žmogiškųjų išteklių komitetas ir (arba) valdymo ar etikos arba atitikties užtikrinimo komitetas.

Aiškinamoji pastaba

Delegavimas į tokius komitetus jokių būdu neatleidžia valdymo organo priežiūros funkciją vykdančių asmenų nuo prievolės bendrai vykdyti savo pareigas ir prievoles, bet tai gali padėti sustiprinti šios funkcijos vykdymą konkrečiose srityse, jei taip suteikiama galimybė lengviau parengti gero valdymo praktiką ir sprendimus ir juos įgyvendinti.

7. Specializuotame komitete turėtų būti užtikrintas optimalus atitinkamų žinių, atitinkamą kompetenciją ir patirtį turinčių specialistų skaičius, kad komitetas galėtų visapusiškai suprasti svarbius klausimus, objektyviai juos įvertinti ir

naujai į juos pažvelgti. Jis turėtų turėti pakankamai nepriklausomų narių. Kiekvienas komitetas turėtų turėti valdymo organo, jam vykdant priežiūros funkciją, suteiktus dokumentais įformintus įgaliojimus (įskaitant jų apimtį) ir nustatytas darbo procedūras. Komiteto nariai ir pirmininkas reguliariais intervalais gali būti keičiami rotacijos tvarka.

Aiškinamoji pastaba

Narių ir pirmininkų rotacija padeda išvengti netinkamo galios sutelkimo ir remti naujas perspektyvas.

8. Atitinkamų komitetų pirmininkai turėtų reguliariai atsiskaityti valdymo organui. Specializuoti komitetai prireikus turėtų bendradarbiauti vieni su kitais, kad užtikrintų veiklos nuoseklumą ir išvengtų bet kokių spragų. Tai galėtų būti daroma vieno komiteto atstovams dalyvaujant kito komiteto veikloje: vieno specializuoto komiteto pirmininkas arba narys taip pat galėtų būti kito specializuoto komiteto nariu.

Audito komitetas

9. Audito (arba lygiavertis) komitetas, be kita ko, turėtų tikrinti įmonės vidaus kontrolės, vidaus audito ir rizikos valdymo sistemų veiksmingumą, prižiūrėti įstaigos išorės auditorius, rekomenduoti valdymo organui svarstyti pasiūlymus dėl išorės auditorių paskyrimo, atlyginimo ir atleidimo, peržiūrėti audito apimtį ir dažnumą ir jį tvirtinti, peržiūrėti audito ataskaitas ir tikrinti, kad valdymo organas, jam vykdant savo valdymo funkciją, laiku imtųsi būtinų taisomųjų veiksmų kontrolės trūkumams, teisės aktų, reglamentų ir politikos nesilaikymui ir kitoms auditorių nustatytoms problemoms pašalinti. Be to, audito komitetas turėtų prižiūrėti, kaip įstaiga nustato savo apskaitos politiką.

Aiškinamoji pastaba

Taip pat žr. Direktyvos 2006/43/EB dėl teisės aktų nustatyto metinės finansinės atskaitomybės ir konsoliduotos finansinės atskaitomybės audito 41 straipsnį.

10. Komiteto pirmininkas turėtų būti nepriklausomas. Jeigu pirmininkas yra vykдęs įstaigos valdymo funkciją, iki jam užimant komiteto pirmininko pareigas turėtų praeiti atitinkamos trukmės laikotarpis.
11. Audito komiteto nariai kartu paėmus neseniai turėtų būti įgiję reikiamą susijusią praktinę patirtį finansų rinkų srityje arba tiesiogiai su finansų rinkų veikla susijusią pakankamą profesinę patirtį turėtų būti įgiję vykdydami savo ankstesnę veiklą. Bet kuriuo atveju audito komiteto pirmininkas turėtų turėti specialių žinių ir patirties, kaip taikyti apskaitos principus ir vidaus kontrolės procesus.

Rizikos valdymo komitetas

12. Rizikos valdymo (arba lygiavertis) komitetas turėtų būti atsakingas už patarimų bendro dabartinio ir būsimą įstaigai priimtino rizikos lygio ir strategijos klausimais teikimą valdymo organui ir už tos strategijos įgyvendinimo priežiūrą. Kad būtų padidintas rizikos valdymo komiteto veiksmingumas, jis turėtų reguliariai palaikyti ryšius su įstaigos rizikos kontrolės funkciją vykdančiais asmenimis ir rizikos valdymo padalinio vadovu, o prireikus turėtų turėti galimybę pasinaudoti išorės ekspertų patarimais, visų pirma dėl siūlomų strateginių sandorių, kaip antai susijungimų ir įsigijimų.

B.3. Įstaigos elgesio sistema

15. Įstaigos vertybės ir elgesio kodeksas

1. Valdymo organas turėtų parengti ir įgyvendinti aukštus etikos ir profesinius standartus.

Aiškinamoji pastaba

Jeigu suabejojama įstaigos reputacija, prarastą pasitikėjimą gali būti sudėtinga atgauti ir toks pasitikėjimo praradimas gali atsiliiepti visai rinkai.

Tinkamų profesinio ir atsakingo elgesio standartų (pvz., elgesio kodekso) įgyvendinimas visoje įstaigoje turėtų padėti sumažinti jai gresiančią riziką. Jei šiems standartams bus teikiamas didžiausias prioritetas ir jie bus patikimai įgyvendinami, visų pirma sumažės operacinė rizika ir rizika reputacijai.

2. Valdymo organas turėtų būti nustatęs aiškią politiką, kaip turėtų būti taikomi šie standartai.
3. Turėtų būti nuolat tikrinama, kaip tie standartai įgyvendinami ir kaip jų laikomasi. Apie rezultatus turėtų būti reguliariai informuojamas valdymo organas.

16. Interesų konfliktai įstaigoje

1. Valdymo organas turėtų parengti veiksmingą faktinių ir galimų interesų konfliktų nustatymo politiką, ją įgyvendinti ir tobulinti. Interesų konfliktai, apie kuriuos buvo pranešta valdymo organui ir kuriuos jis patvirtino, turėtų būti tinkamai valdomi.
2. Rašytine politika turėtų būti nustatomi įstaigos santykiai, paslaugos, veikla ar sandoriai, dėl kurių gali kilti interesų konfliktų, ir nurodoma, kaip tie konfliktai turėtų būti valdomi. Ši politika turėtų apimti santykius ir sandorius tarp įvairių įstaigos klientų ir įstaigos santykius bei sandorius su:

- a. jos klientais (dėl veiklos modelio ir (arba) įvairių paslaugų, kurias teikia įstaiga, ir jos vykdomos veiklos);
 - b. jos akcininkais;
 - c. jos valdymo organo nariais;
 - d. jos darbuotojais;
 - e. svarbiais tiekėjais ar veiklos partneriais ir
 - f. kitomis susijusiomis šalimis (pvz., jos patronuojančiąja įmone ar patronuojamosiomis įmonėmis).
3. Patronuojančioji įmonė turėtų atsižvelgti į visų savo patronuojamųjų įmonių interesus bei užtikrinti jų pusiausvyrą ir apsvarstyti, kaip šie interesai per ilgesnį laiką padeda siekti bendro visos grupės tikslo ir interesų.
4. Interesų konfliktų politikoje turėtų būti nustatomos priemonės, kurių reikia imtis siekiant vengti interesų konfliktų ar juos valdyti. Taikant tokias procedūras ir priemones, pvz., galėtų būti:
- a. tinkamai atskiriamos pareigos, pvz., nesuderinamą veiklą sandorių arba paslaugų grandinėje patikint skirtingiems asmenims arba skirtingiems žmonėms patikint pareigą vykdyti nesuderinamos veiklos priežiūrą ir teikti jos ataskaitas;
 - b. nustatomos informacijos teikimo kliūtys, kaip antai fiziškai atskiriami tam tikri skyriai; ir
 - c. asmenims, kurie taip pat vykdo veiklą už įstaigos ribų, galėtų būti neleidžiama įstaigoje daryti netinkamą įtaką tai veiklai.

17. Vidaus įspėjimo procedūros

1. Valdymo organas turėtų nustatyti tinkamas vidaus perspėjimo priemones, pagal kurias darbuotojai galėtų pranešti apie vidaus valdymo problemas.
2. Įstaiga turėtų patvirtinti tinkamas vidaus perspėjimo priemones, kuriomis darbuotojai galėtų pasinaudoti norėdami atkreipti dėmesį į svarbius ir pagrįstus rūpestį keliančius klausimus su vidaus valdymu susijusiais reikalais. Šiose priemonėse turėtų būti paisoma darbuotojų, kurie iškelia tokius rūpestį keliančius klausimus, konfidencialumo. Siekiant vengti interesų konfliktų, turėtų būti numatoma galimybė tokio pobūdžio rūpestį keliančius klausimus iškelti nepaisant įprastos pavaldumo struktūros (pvz., per atitikties užtikrinimo funkciją vykdančius asmenis ar vidaus audito funkciją vykdančius asmenis arba pasinaudojant vidaus informatoriaus procedūra). Galimybė naudotis įspėjimo procedūromis turėtų būti užtikrinama visiems įstaigos darbuotojams. Darbuotojų pasinaudojus perspėjimo priemonėmis suteikta informacija, jei reikia, turėtų būti pateikiama valdymo organui.

Aiškinamoji pastaba

Kai kuriose valstybėse narėse, be įstaigoje nustatomų vidaus įspėjimo procedūrų, taip pat gali būti numatyta galimybė darbuotojams apie tokio pobūdžio rūpestį keliančius klausimus informuoti priežiūros instituciją.

Užsakomosios paslaugos ir atlyginimų nustatymo politika

18. Užsakomosios paslaugos

1. Valdymo organas turėtų patvirtinti įstaigos užsakomųjų paslaugų politiką ir reguliariai ją peržiūrėti.

Aiškinamoji pastaba

Šiose gairėse aptariama tik užsakomųjų paslaugų politika; konkretūs užsakomųjų paslaugų klausimo aspektai nagrinėjami EBPIK užsakomųjų paslaugų gairėse, kurias galima rasti EBI interneto svetainėje.

Įstaigos turėtų laikytis abiejų gairių rinkinių. Jei esama neatitikčių, viršesnės turėtų būti (EBPIK) užsakomųjų paslaugų gairės, nes jos konkretesnės. Klausimams, kurie EBPIK gairėse neaptariami, turėtų būti taikomas bendrasis šių gairių principas.

2. Užsakomųjų paslaugų politikoje turėtų būti atsižvelgiama į užsakomųjų paslaugų poveikį įstaigos veiklai ir rizikai, su kuria ji susiduria (kaip antai operacinei rizikai, rizikai reputacijai ir koncentracijos rizikai). Į politiką turėtų būti įtraukiamos ataskaitų teikimo ir stebėsenos priemonės, kurios turi būti taikomos nuo užsakomųjų paslaugų idėjos atsiradimo iki užsakomųjų paslaugų susitarimo galiojimo pabaigos (įskaitant užsakomųjų paslaugų pagrindimo parengimą, užsakomųjų paslaugų sutarties sudarymą, šios sutarties įgyvendinimą iki jos galiojimo termino pabaigos, nenumatytų atvejų planus ir pasitraukimo strategiją). Politika turėtų būti reguliariai peržiūrima bei atnaujinama ir pakeitimai turėtų būti įgyvendinami laiku.
3. Įstaiga lieka visiškai atsakinga už visas trečiosioms šalims patikėtas paslaugas ir veiklą ir su jais susijusius valdymo sprendimus. Todėl užsakomųjų paslaugų politikoje turėtų būti aiškiai nustatoma, kad dėl užsakomųjų paslaugų naudojimo įstaiga neatleidžiama nuo savo reguliavimo įpareigojimų ir pareigų savo klientams.
4. Politikoje turėtų būti nustatoma, kad užsakomųjų paslaugų susitarimai neturėtų trukdyti veiksmingai įstaigos priežiūrai vietoje ir išorės sistemoje ir neturėtų prieštarauti jokiems paslaugoms ir veiklai taikomiems priežiūros apribojimams. Politika taip pat turėtų apimti vidaus užsakomąsias paslaugas (pvz., kai tokias

paslaugas įstaigos grupėje užsako atskiras šios grupės juridinis subjektas) ir visas specialias grupės aplinkybes, į kurias turi būti atsižvelgta.

19. Atlyginimų nustatymo politikos valdymas

1. Pagrindinę atlyginimų nustatymo politikos priežiūrą turėtų vykdyti įstaigos valdymo organas.

Aiškinamoji pastaba

Šiose gairėse pateikiama *bendra* sistema, taikytina atlyginimų nustatymo politikos valdymui. *Konkretūs* atlyginimų nustatymo klausimo aspektai nagrinėjami 2010 m. gruodžio mėn. EBPIK atlyginimų nustatymo gairėse. Įstaigos turėtų laikytis abiejų gairių rinkinių.

2. Valdymo organas, vykdydamas savo priežiūros funkciją, turėtų palaikyti bendros savo įstaigos atlyginimų nustatymo politikos principus, juos tvirtinti ir prižiūrėti jų laikymąsi. Įstaigos atlyginimų nustatymo procedūros turėtų būti aiškos, tinkamai įformintos dokumentais ir skaidrios įmonės požiūriu.
3. Be bendros valdymo organo atsakomybės už bendrą atlyginimų nustatymo politiką ir jos peržiūrą, kuriant šią politiką ir ją įgyvendinant turi tinkamai dalyvauti kontrolės funkcijas vykdančys asmenys. Valdymo organo nariai, atlyginimų nustatymo komiteto nariai ir kiti darbuotojai, kurie dalyvauja kuriant atlyginimų nustatymo politiką ir ją įgyvendinant, turėtų turėti tinkamų žinių ir gebėti suformuluoti nepriklausomą nuomonę apie atlyginimų nustatymo politikos tinkamumą, įskaitant jos poveikį rizikos valdymui.
4. Atlyginimų nustatymo politika taip pat turėtų būti siekiama vengti interesų konfliktų. Valdymo organas, vykdydamas savo valdymo funkciją, neturėtų nustatyti savo narių atlyginimo; kad to išvengtų, jis galėtų apsvarstyti galimybę, pavyzdžiui, pasitelkti nepriklausomą atlyginimų nustatymo komitetą. Tam tikras veiklos padalinys neturėtų galėti nustatyti savo kontrolės funkcijas vykdančių darbuotojų atlyginimo.
5. Valdymo organas turėtų nuolat prižiūrėti, kaip taikoma atlyginimų nustatymo politika, kad užtikrintų, jog ji yra tokia, kokia numatyta. Taip pat turėtų būti atliekami centralizuoti ir nepriklausomi atlyginimų nustatymo politikos įgyvendinimo patikrinimai.

C. Rizikos valdymas

20. Rizikos valdymo principai

1. Įstaiga, atsižvelgdama į jai priimtina rizikos lygį, turėtų kurti integruotus ir visoje įstaigoje diegiamus rizikos valdymo principus, pagrįstus visapusišku rizikos, su kuria ji susiduria, ir to, kaip ji yra valdoma, supratimu.

Aiškinamoji pastaba

Įstaigos veikla daugiausia susijusi su rizikos priėmimu, todėl labai svarbu, kad rizika būtų tinkamai valdoma. Patikimų ir nuoseklių rizikos valdymo principų diegimas visoje įstaigoje yra pagrindinis veiksmingo rizikos valdymo veiksnys.

2. Įstaiga kuria savo rizikos valdymo principus pasinaudodama politikos priemonėmis, pavyzdžiais, bendravimu ir darbuotojų mokymu nusimanyti apie savo su rizika susijusias pareigas.
3. Kiekvienas organizacijos narys turėtų visiškai suprasti savo su rizikos valdymu susijusias pareigas. Rizikos valdymas neturėtų būti tik rizikos specialistų ar kontrolės funkcijas vykdančių darbuotojų rūpestis. Veiklos padaliniai, valdymo organo prižiūrimi, visų pirma turėtų būti atsakingi už kasdienį rizikos valdymą atsižvelgiant į įstaigai priimtina rizikos lygį ir vadovaujantis jos politika, procedūromis ir kontrolės priemonėmis.
4. Įstaiga turėtų turėti bendrą rizikos valdymo sistemą, kuri apimtų visus jos pagrindinės veiklos, pagalbinius ir kontrolės padalinius, kurioje būtų puikiai suvoktas jos rizikos pozicijų ekonominis turinys ir kuri aprėptų visą susijusią riziką (pvz., finansinę ir nefinansinę, balansinę ir nebalansinę, galimą arba sutartinę). Ji turėtų apimti ne vien kredito, rinkos, likvidumo ir operacinę riziką, bet ir koncentracijos riziką, riziką reputacijai, atitikties ir strateginę riziką.
5. Rizikos valdymo sistema turėtų suteikti įstaigai galimybę priimti informaciją pagrįstus sprendimus. Jie turėtų būti grindžiami informacija, gaunama nustatant riziką, ją matuojant ar vertinant ir stebint. Rizika turėtų būti vertinama iš apačios į viršų ir iš viršaus į apačią, visoje valdymo grandinėje, taip pat visose veiklos linijose, visoje įstaigoje ir jos grupėje vartojant nuoseklią terminiją ir taikant deramas metodikas.
6. Turėtų būti atliekamos nepriklausomos rizikos valdymo sistemos vidaus ar išorės peržiūros ir ji turėtų būti reguliariai pakartotinai vertinama atsižvelgiant į įstaigai priimtina riziką ir informaciją, kurią teikia rizikos kontrolės funkciją vykdančias asmenys ir, jei reikia, rizikos priežiūros komitetas. Be kita ko, reikėtų atsižvelgti į tokius veiksnius kaip vidaus ir išorės pokyčiai, įskaitant balanso pokyčius ir pajamų augimą, didėjantis įstaigos veiklos sudėtingumas, rizikos profilis ir veiklos struktūra, veiklos geografijos plėtra, susijungimai ir įsigijimai ir naujų produktų arba veiklos linijų diegimas.

21. Atlyginimų derinimas su rizikos profiliu

1. Įstaigos atlyginimų nustatymo politika ir praktika turėtų atitikti jos rizikos profilį ir skatinti patikimą ir veiksmingą rizikos valdymą.

Aiškinamoji pastaba

Šiose gairėse pateikiama *bendra* sistema, taikytina atlyginimų nustatymo politikos derinimui su įstaigos rizikos profiliu. *Konkretūs* atlyginimų nustatymo politikos aspektai aptariami 2010 m. gruodžio mėn. EBPIK atlyginimų nustatymo gairėse. Įstaigos turėtų laikytis abiejų gairių rinkinių.

2. Bendra įstaigos atlyginimų nustatymo politika turėtų atitikti jos vertybes, veiklos strategiją, priimtina riziką ir ilgalaikius interesus. Ja neturėtų būti skatinama prisiimti per didelę riziką. Garantuoti kintamieji atlyginimai ar išėtinės išmokos, kuriomis galiausiai atlyginama už nesėkmę, nedera su patikimo rizikos valdymo ar atlyginimo už rezultatus principu ir jas taikyti paprastai turėtų būti draudžiama.
3. Dėl darbuotojų, kurių profesinė veikla daro esminį poveikį įstaigos rizikos profiliui (pvz., valdymo organo nariai, vyresnioji vadovybė, veiklos padalinių už riziką atsakingi darbuotojai, už vidaus kontrolę atsakingi darbuotojai ir visi darbuotojai, kurių visas atlyginimas priskiriamas tai pačiai atlyginimų grupei, kuriai priskiriama vyresnioji vadovybė ir už riziką atsakingi darbuotojai), atlyginimų nustatymo politikoje turėtų būti įdiegtos specialios priemonės, kuriomis būtų užtikrinta, kad jų atlyginimas derėtų su patikimu ir veiksmingu rizikos valdymu.
4. Kontrolės funkcijas vykdantiems darbuotojams turėtų būti mokamas tinkamas atlygis, kuris būtų nustatomas pagal jų tikslus ir veiklos rezultatus, o ne pagal veiklos padalinių, kuriuos jie kontroliuoja, darbo rezultatus.
5. Jeigu skiriamas užmokestis susiejamas su veiklos rezultatais, atlyginimas turėtų būti grindžiamas atitinkamo asmens ir bendrų veiklos rezultatų deriniu. Vertinant atskiros asmens veiklos rezultatus turėtų būti atsižvelgiama ne tik į finansinius veiklos rezultatus, bet ir į kitus veiksnius. Vertinant veiklos rezultatus dėl premijų skyrimo, be kita ko, turėtų būti atliekamas vertinimas pagal visų rūšių riziką ir turėtų būti atsižvelgiama į kapitalo sąnaudas bei likvidumą.
6. Turėtų būti užtikrinamas proporcingas bazinio atlyginimo ir premijos santykis. Didelė premija neturėtų būti paprasčiausiai iš anksto išmokama grynaisiais pinigais – į ją turėtų būti įtraukiama lanksti atidėtoji pagal riziką įvertinta dalis. Nustatant premijos mokėjimo laiką turėtų būti atsižvelgiama į riziką, susijusią su pagrindiniais veiklos rezultatais.

22. Rizikos valdymo sistema

1. Įstaigos rizikos valdymo sistema turėtų apimti politikos priemones, procedūras, apribojimus ir kontrolės priemones, pagal kurias galima tinkamai, laiku ir nuolat nustatyti riziką, kurią kelia jos veikla vykdant komercinę veiklą ir visos įstaigos lygmeniu, ją išmatuoti ar įvertinti, stebėti, mažinti ir teikti ataskaitas apie ją.
2. Įstaigos rizikos valdymo sistemoje turėtų būti numatomos konkrečios rekomendacijos dėl įstaigos strategijos įgyvendinimo. Joje, jei reikia, turėtų būti nustatomi ir palaikomi vidaus apribojimai, derantys su įstaigai priimtina rizika ir proporcingi jos patikimam veikimui, finansiniam pajėgumui ir strateginiams tikslams. Turėtų būti užtikrinama, kad įstaigos rizikos profilis (t. y. bendras jos faktinės ir galimos rizikos mastas) neviršytų šių apribojimų. Rizikos valdymo sistemoje turėtų būti užtikrinama, kad apribojimų pažeidimo klausimai būtų perduodami į aukštesnį lygį, sprendžiami ir būtų imamasi tinkamų tolesnių veiksmų.
3. Nustatydamą riziką ir ją vertindama, įstaiga turėtų parengti ateities perspektyvomis ir praeities rezultatais grindžiamas priemones, kurios būtų papildomai taikomos vertinant dabartinę riziką. Šios priemonės turėtų suteikti galimybę apibendrinti riziką visose veiklos srityse ir padėti nustatyti didžiausios rizikos sritis.
4. Taikant ateities perspektyvomis grindžiamas priemones (kaip antai atliekant scenarijų analizę ir testavimą nepalankiausiomis sąlygomis) turėtų būti įmanoma nustatyti galimą riziką įvairiomis nepalankiomis aplinkybėmis, o praeities rezultatais grindžiamos priemonės turėtų padėti įvertinti faktinį rizikos profilį, lyginamą su įstaigai priimtina rizika ir jos rizikos valdymo sistema, ir pateikti informaciją, ar reikia kokios nors korekcijos.

Aiškinamoji pastaba

Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gaires galima rasti EBI interneto svetainėje.

5. Galutinė atsakomybė už rizikos vertinimą tenka išimtinai įstaigai, kuri atitinkamai turėtų kritiškai vertinti savo riziką ir neturėtų kliautis vien tik išorės vertinimais.

Aiškinamoji pastaba

Pavyzdžiui, įstaiga turėtų patvirtinti įsigytą rizikos modelį ir pritaikyti jį prie savo konkrečių aplinkybių, kad užtikrintų tikslų ir išsamų rizikos nustatymą ir analizę.

Išorės rizikos vertinimai (įskaitant išorės kredito reitingus ar išorėje įsigytus rizikos modelius) gali padėti nustatyti išsamesnį rizikos įvertį. Įstaigos turėtų suprasti, kokia yra tokių vertinimų apimtis.

6. Sprendimai, kuriais nustatomas priimtą rizikos lygis, neturėtų būti grindžiami tik kiekybine informacija ar modelio duomenimis; juose taip pat turėtų būti atsižvelgiama į praktinius ir koncepcinius metrikų ir modelių apribojimus taikant kokybinį metodą (įskaitant ekspertų nuomonę ir kritinę analizę). Turėtų būti aiškiai įvertinamos svarbios makroekonominės aplinkos tendencijos ir duomenys jų galimam poveikiui rizikos pozicijoms ir portfeliams nustatyti. Tokie vertinimai turėtų būti oficialiai įtraukiami į sprendimus dėl reikšmingos rizikos.

Aiškinamoji pastaba

Įstaiga turėtų atsižvelgti į tai, kad ateities perspektyvomis pagrįstų kiekybinių vertinimų ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai labai priklauso nuo modelių apribojimų ir prielaidų (įskaitant sukrėtimo ūmumą bei trukmę ir pagrindinę riziką). Pavyzdžiui, jei modeliai rodo labai didelę ekonominio kapitalo grąžą, tai gali lemti šių modelių trūkumai (pvz., tam tikros svarbios rizikos neįtraukimas), o ne strategijos ar to, kaip įstaiga ją vykdo, pranašumai.

7. Turėtų būti nustatomi reguliaraus ir skaidraus ataskaitų teikimo mechanizmai, kad ataskaitos valdymo organui ir visiems susijusiems įstaigos padaliniais būtų teikiamos laiku, būtų tikslios, glaustos, suprantamos ir prasmingos ir kad valdymo organas bei šie padaliniai galėtų dalytis svarbia informacija apie rizikos nustatymą, matavimą ar vertinimą ir stebėjimą. Ataskaitų teikimo sistema turėtų būti išsamiai apibrėžta, įforminta dokumentais ir patvirtinta valdymo organo.
8. Jeigu yra įsteigtas rizikos valdymo komitetas, jis turėtų gauti reguliarias oficialias rizikos kontrolės funkciją vykdančių asmenų ir rizikos priežiūros direktoriaus ataskaitas ir prirėkus – neoficialius pranešimus.

Aiškinamoji pastaba

Veiksmingai teikti informaciją apie riziką labai svarbu visam rizikos valdymo procesui, nes taip palengvinami peržiūros ir sprendimų priėmimo procesai ir padedama išvengti sprendimų, dėl kurių rizika nejučiomis gali didėti. Kad pranešimai apie riziką būtų veiksmingai teikiami, be kita ko, reikia, kad rizikos strategija ir susiję rizikos duomenys (pvz., apie rizikos pozicijas ir pagrindinius rizikos rodiklius) būtų išsamiai svarstomi įmonės viduje ir perduodami ir horizontaliai visoje įstaigoje, ir abiem valdymo grandinės kryptimis.

23. Nauji produktai

1. Įstaiga turėtų būti nustačiusi tinkamai dokumentais įformintą ir valdymo organo patvirtintą naujų produktų tvirtinimo politiką, reglamentuojančią naujų rinkų,

produktų ir paslaugų kūrimą ir reikšmingus esamų rinkų, produktų ar paslaugų pakeitimus.

2. Įstaigos naujų produktų tvirtinimo politika turėtų apimti visas aplinkybes, į kurias turi būti atsižvelgta prieš apsisprendžiant žengti į naujas rinkas, pradėti prekiauti naujais produktais, teikti naują paslaugą ar gerokai pakeisti esamus produktus ar paslaugas. Į naujų produktų tvirtinimo politiką taip pat turėtų būti įtraukta naujo produkto (rinkos, veiklos) apibrėžtis, kuri būtų taikoma organizacijoje, ir nurodytos vidaus funkcijos, kurios turėtų būti įtrauktos į sprendimų priėmimo procesą.
3. Naujų produktų tvirtinimo politikoje turėtų būti nustatyti pagrindiniai klausimai, kuriuos reikia išspręsti prieš priimant sprendimą. Tai, be kita ko, turėtų būti klausimai, susiję su reikalavimų laikymusi, kainodaros modeliais, poveikiu rizikos profiliui, kapitalo pakankumui ir pelningumui, tinkamų klientų aptarnavimo, vidaus apskaitos ir rizikos valdymo skyrių išteklių ir tinkamų vidaus priemonių bei žinių susijusiai rizikai suprasti ir stebėti buvimu. Sprendime imtis naujos veiklos turėtų būti aiškiai nurodomas už ją atsakingas veiklos padalinys ir asmenys. Naujos veiklos neturėtų būti imamasi tol, kol nebus tinkamų išteklių susijusiai rizikai suprasti ir valdyti.
4. Tvirtinant naujus produktus arba reikšmingus esamų produktų pakeitimus turėtų dalyvauti rizikos kontrolės funkciją vykduantys asmenys. Jie, be kita ko, turėtų atlikti išsamų ir objektyvų rizikos, kylančios dėl naujos veiklos pagal įvairius scenarijus, galimų įstaigos rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemų trūkumų ir įstaigos gebėjimo veiksmingai valdyti bet kokią naują riziką vertinimą. Rizikos kontrolės funkciją vykduantys asmenys taip pat turėtų turėti aiškų supratimą apie naujų produktų diegimą (arba reikšmingus esamų produktų pakeitimus) įvairiose veiklos linijose ir portfeliuose ir įgaliojimus reikalauti, kad esamų produktų pakeitimams patvirtinti būtų taikoma oficialaus naujų produktų tvirtinimo politikos procedūra.

D. Vidaus kontrolė

24. Vidaus kontrolės sistema

1. Įstaiga turėtų sukurti ir nuolat taikyti tvirtą ir išsamią vidaus kontrolės sistemą, kuri apima konkrečias nepriklausomas kontrolės funkcijas, turinčias tinkamą statusą savo užduočiai atlikti.
2. Įstaigos vidaus kontrolės sistema turėtų užtikrinti veiklos veiksmingumą ir našumą, tinkamą rizikos kontrolę, veiklos vykdymą ribojant riziką, viduje ir išorėje teikiamos finansinės ir nefinansinės informacijos patikimumą ir teisės aktų, priežiūros reikalavimų ir įstaigos vidaus taisyklių bei sprendimų laikymąsi. Vidaus kontrolės sistema turėtų apimti visą organizaciją, įskaitant visų

pagrindinės veiklos, pagalbinių ir kontrolės padalinių veiklą. Vidaus kontrolės sistema turėtų būti tinkama visai įstaigos veiklai ir turėtų būti nustatytos patikimos administracinės bei apskaitos procedūros.

3. Rengdama savo vidaus kontrolės sistemą įstaiga turėtų užtikrinti, kad būtų nustatyta aiški, skaidri ir dokumentais įforminta sprendimų priėmimo tvarka bei būtų aiškiai paskirstytos pareigos ir įgaliojimai vidaus taisyklių ir sprendimų laikymuisi užtikrinti. Siekiant įgyvendinti patikimą vidaus kontrolės sistemą visose įstaigos srityse, pagrindinės veiklos ir pagalbiniai padaliniai visų pirma turėtų būti atsakingi už tinkamos vidaus kontrolės politikos ir procedūrų nustatymą ir nuolatinį taikymą.
4. Siekiant užtikrinti tinkamą vidaus kontrolės sistemą, taip pat būtina, kad nepriklausomi kontrolės funkcijų padaliniai tikrintų, ar laikomasi šios politikos ir procedūrų. Kontrolės funkcijos turėtų apimti rizikos kontrolės, atitikties užtikrinimo ir vidaus audito funkcijas.
5. Kontrolės funkcijų padaliniai turėtų būti steigiami tinkamu hierarchiniu lygmeniu ir turėtų atsiskaiyti tiesiogiai valdymo organui. Jie turėtų būti nepriklausomi nuo pagrindinės veiklos ir pagalbinių padalinių, kuriuos stebi ir kontroliuoja, taip pat turėtų būti vieni nuo kitų nepriklausomi organizaciniu požiūriu (nes vykdo skirtingas funkcijas). Tačiau ne tokiose sudėtingose ar mažesnėse įstaigose rizikos kontrolės ir atitikties užtikrinimo funkcijų uždaviniai gali būti sujungti. Grupės kontrolės funkcijų padaliniai turėtų prižiūrėti patronuojamųjų įmonių kontrolės funkcijų padalinius.
6. Kad kontrolės funkcijų padalinys galėtų būti laikomas nepriklausomu, turėtų būti įvykdytos šios sąlygos:
 - a. jo darbuotojai neatlieka jokių užduočių, patenkančių į veiklos, kurią kontrolės funkcijų padalinys turi stebėti ir kontroliuoti, sritį;
 - b. kontrolės funkcijų padalinys organizaciniu požiūriu yra atskirtas nuo veiklos, kurią jam pavesta stebėti ir kontroliuoti;
 - c. kontrolės funkcijų padalinio vadovas pavaldus asmeniui, kuris nėra atsakingas už vadovavimą veiklai, kurią kontrolės funkcijų padalinys stebi ir kontroliuoja. Apskritai kontrolės funkcijų padalinio vadovas turėtų atsiskaiyti tiesiogiai valdymo organui ir visiems susijusiems komitetams ir turėtų reguliariai dalyvauti jų posėdžiuose; ir
 - d. kontrolės funkcijų padalinio darbuotojų atlyginimas neturėtų būti susietas su veiklos, kurią kontrolės funkcijų padalinys stebi ir kontroliuoja, rezultatais ir neturėtų kitaip pakenkti jų objektyvumui.
7. Kontrolės funkcijų padaliniai turėtų turėti pakankamai kvalifikuotų darbuotojų (grupėse – ir patronuojančiosios įmonės, ir patronuojamųjų įmonių lygmeniu). Darbuotojų kvalifikacija turėtų būti nuolat tobulinama ir jie turėtų būti tinkamai

mokomi. Jie taip pat turėtų turėti galimybę naudotis tinkamomis duomenų sistemomis ir parama ir gauti vidaus bei išorės informaciją, reikalingą jų pareigoms vykdyti.

8. Kontrolės funkcijų padaliniai turėtų reguliariai teikti valdymo organui oficialias ataskaitas apie svarbius nustatytus trūkumus. Šiose ataskaitose taip pat turėtų būti teikiama informacija apie tolesnius veiksmus, kurių imtasi dėl anksčiau nustatytų faktų, nurodoma su kiekvienu nauju nustatytu svarbiu trūkumu susijusi atitinkama rizika, pateikiamas jo poveikio vertinimas ir rekomendacijos. Valdymo organas turėtų laiku ir veiksmingai imtis veiksmų dėl kontrolės funkcijų padalinio nustatytų faktų ir turėtų reikalauti imtis tinkamų taisomųjų veiksmų.

25. Rizikos kontrolės padalinys

1. Įstaiga turėtų įsteigti bendrą ir nepriklausomą rizikos kontrolės padalinį.
2. Rizikos kontrolės padalinys turėtų užtikrinti, kad kiekviena svarbi rizika, su kuria susiduria įstaiga, būtų nustatoma, atitinkami įstaigos padaliniai tinkamai ją valdytų, o valdymo organui būtų teikiama bendra nuomonė apie visą atitinkamą riziką. Rizikos kontrolės padalinys turėtų teikti atitinkamą nepriklausomą informaciją apie rizikos pozicijas, jų analizę ir ekspertų nuomonę, taip pat patarimus dėl pasiūlymų ir sprendimų dėl rizikos, kuriuos priima valdymo organas ir pagrindinės veiklos arba pagalbiniai padaliniai, ar jie dera su įstaigai priimtina rizika. Rizikos kontrolės padalinys gali rekomenduoti, kaip būtų galima patobulinti rizikos valdymo sistemą ir pašalinti rizikos politikos, procedūrų ir apribojimų pažeidimus.
3. Rizikos kontrolės padalinys turėtų būti pagrindinis organizacinis įstaigos elementas ir turėtų būti sudarytas taip, kad galėtų įgyvendinti rizikos politikos priemones ir kontroliuoti rizikos valdymo sistemą. Didelės, sudėtingos ir pažangios įstaigos galėtų apsvarstyti galimybę įsteigti tikslinius kiekvienos esminės veiklos linijos rizikos kontrolės padalinius. Tačiau įstaigoje turėtų būti pagrindinis rizikos kontrolės padalinys (įskaitant, jei tinkama, grupės rizikos kontrolės padalinį grupės patronuojančiojoje įmonėje), kuris teiktų bendrą nuomonę apie visą riziką.
4. Rizikos kontrolės padalinys turėtų būti nepriklausomas nuo pagrindinės veiklos ir pagalbinių padalinių, kurių riziką kontroliuoja, bet neturi būti izoliuotas nuo jų. Jis turėtų pakankamai nusimanyti apie rizikos valdymo metodus ir procedūras ir apie rinkas bei produktus. Sąveika tarp veiklos padalinių ir rizikos kontrolės padalinio turėtų prisidėti prie tikslo užtikrinti, kad atsakomybę už rizikos valdymą prisiimtų visi įstaigos darbuotojai.

26. Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo

1. Rizikos kontrolės padalinys ankstyvajame etape turėtų aktyviai dalyvauti rengiant įstaigos rizikos strategiją ir priimant visus esminius rizikos valdymo sprendimus. Rizikos kontrolės padalinys turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad įstaiga taikytų veiksmingus rizikos valdymo procesus.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su strategija ir sprendimais

2. Rizikos kontrolės padalinys turėtų teikti valdymo organui visą svarbią su rizika susijusią informaciją (pvz., atliekant techninę rizikos analizę), kad jis galėtų nustatyti įstaigai priimtina rizikos lygį.
3. Rizikos kontrolės padalinys taip pat turėtų vertinti rizikos strategiją, įskaitant veiklos padalinių siūlomus tikslus, ir prieš priimant sprendimą teikti rekomendacijas valdymo organui. Tikslai, kurie apima kredito reitingus ir kapitalo grąžos normas, turėtų būti patikimi ir pastovūs.
4. Rizikos kontrolės padalinys turėtų su visais įstaigos veiklos padaliniais dalytis atsakomybe už įstaigos rizikos strategijos ir politikos įgyvendinimą. Veiklos padaliniai turėtų laikytis atitinkamų rizikos ribų, o rizikos kontrolės padalinys turėtų būti atsakingas už užtikrinimą, kad šios ribos atitiktų bendrą įstaigai priimtina riziką, ir už nuolatinį stebėjimą, kad įstaiga neprisiimtų per didelės rizikos.
5. Dalyvaudamas sprendimų priėmimo procesuose rizikos kontrolės padalinys turėtų užtikrinti, kad į rizikos sumetimus būtų tinkamai atsižvelgiama. Tačiau atsakomybė už priimtus sprendimus turėtų tekti veiklos ir pagalbiniais padaliniais ir galiausiai – valdymo organui.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su sandoriais su susijusiomis šalimis

6. Rizikos kontrolės padalinys turėtų užtikrinti, kad sandoriai su susijusiomis šalimis būtų tikrinami, o faktinė arba galima rizika, kurią jie kelia įstaigai, būtų nustatyta ir tinkamai įvertinta.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su teisinės struktūros sudėtingumu

7. Rizikos kontrolės padalinys turėtų siekti nustatyti reikšmingą riziką, kuri kyla dėl įstaigos teisinės struktūros sudėtingumo.

Aiškinamoji pastaba

Tai, be kita ko, gali būti rizika, susijusi su valdymo skaidrumo stoka, operacine rizika, kurią kelia tarpusavyje susijusios ir sudėtingos finansavimo struktūros, grupės vidaus rizika, įšaldyto finansinio įkaito ir sandorio šalių rizika.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su esminiais pokyčiais

8. Rizikos kontrolės padalinys turėtų vertinti, kokį poveikį bet kokia nustatyta reikšminga rizika galėtų daryti įstaigos ar grupės gebėjimui valdyti savo rizikos profilį bei panaudoti finansavimą ir kapitalą įprastomis ir nepalankiomis aplinkybėmis.
9. Prieš priimant sprendimus dėl esminių pokyčių arba išimtinių sandorių rizikos kontrolės padalinys turėtų dalyvauti vertinant tokių pokyčių ir išimtinių sandorių poveikį bendrai įstaigos ir grupės rizikai.

Aiškinamoji pastaba

Esminiams pokyčiams arba išimtiniam sandoriams, be kita ko, galėtų būti priskiriami susijungimai ir įsigijimai, patronuojamųjų įmonių ar specialiosios paskirties įmonių kūrimas arba pardavimas, nauji produktai, sistemų, rizikos valdymo sistemos arba procedūrų pokyčiai ir įstaigos organizacijos pokyčiai.

Žr. 2008 m. bendras buvusių trijų 3 lygio Europos finansų priežiūros institucijų komitetų (EBPIK, CESR ir EDPPPIK) gaires dėl riziką ribojančio vertinimo, taikomo akcijų paketų įsigijimui ir didinimui finansų sektoriuje, kurios yra skelbiamos EBI interneto svetainėje. Rizikos kontrolės padalinys turėtų ankstyvajame etape aktyviai dalyvauti nustatant atitinkamą riziką (įskaitant galimas nepakankamai išsamaus patikrinimo, kurį atliekant nenustatoma rizika, galinti kilti po susijungimo, pasekmes), susijusią su grupės struktūros pokyčiais (įskaitant susijungimus ir įsigijimus), ir savo nustatytus faktus turėtų tiesiogiai pranešti valdymo organui.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su rizikos matavimu ir vertinimu

10. Rizikos kontrolės padalinys turėtų užtikrinti, kad įstaigos vidaus rizikos matavimai ir vertinimai apimtų tinkamą scenarijų įvairovę ir būtų pagrįsti pakankamai konservatyviomis prielaidomis dėl priklausomybės ir koreliacijų. Tai turėtų apimti kiekybines (įskaitant ekspertų nuomonę) visą įmonę apimančias nuomones apie santykius tarp įstaigos rizikos ir pelningumo ir jos išorinės veiklos aplinkos.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su stebėjimu

11. Rizikos kontrolės padalinys turėtų užtikrinti, kad pagrindinės veiklos padaliniai galėtų veiksmingai stebėti visą nustatytą riziką. Rizikos kontrolės padalinys turėtų reguliariai stebėti faktinį įstaigos rizikos profilį ir jį nagrinėti, atsižvelgdamas į įstaigos strateginius tikslus ir įstaigai priimtina riziką, kad valdymo organas, vykdydamas savo valdymo funkciją, galėtų priimti sprendimus, o vykdydamas savo priežiūros funkciją, – kritiškai juos įvertinti.

12. Rizikos kontrolės padalinys turėtų nagrinėti tendencijas ir atpažinti naują ar besiformuojančią riziką, kylančią dėl aplinkybių ir sąlygų pokyčių. Jis taip pat turėtų reguliariai apžvelgti faktines rizikos pasekmes, lygindamas jas su ankstesniais įverčiais (t. y. atlikdamas grįžtamąjį patikrinimą) rizikos valdymo proceso tikslumui ir veiksmingumui įvertinti bei pagerinti.
13. Grupės rizikos kontrolės padalinys turėtų stebėti riziką, kurią prisiima patronuojamosios įmonės. Apie patvirtintos grupės strategijos neatitiktis turėtų būti pranešama atitinkamam valdymo organui.

Rizikos kontrolės padalinio vaidmuo, susijęs su nepatvirtinta rizika

14. Rizikos kontrolės padalinys turėtų tinkamai dalyvauti atliekant kokius nors įstaigos strategijos, patvirtinto priimtino rizikos lygio ir apribojimų pakeitimus.
15. Rizikos kontrolės padalinys turėtų nepriklausomai vertinti kiekvieną reikalavimų nesilaikymo atvejį ar pažeidimą (įskaitant jo priežastį ir teisinę bei ekonominę analizę faktinės rizikos pozicijos uždarymo, sumažinimo ar apsidraudimo nuo šios rizikos sąnaudas lyginant su galimomis šios pozicijos išlaikymo sąnaudomis). Rizikos kontrolės padalinys turėtų atitinkamai informuoti susijusius pagrindinės veiklos padalinius ir rekomenduoti galimas taisomąsias priemones.

Aiškinamoji pastaba

Strategijos, priimtino rizikos lygio ar apribojimų nesilaikymą ar pažeidimus gali lemti nauji sandoriai, rinkos aplinkybių pokyčiai arba įstaigos strategijos, politikos ar procedūrų pokyčiai, kai apribojimai arba priimtinos rizikos lygis nėra atitinkamai pakeičiamas.

16. Rizikos kontrolės padalinys turėtų atlikti pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad sprendimas dėl jo rekomendacijos būtų priimamas atitinkamu lygmeniu, kad atitinkami pagrindinės veiklos padaliniai jo laikytųsi ir apie jį būtų tinkamai pranešta valdymo organui, rizikos priežiūros komitetui ir veiklos arba pagalbiniam padaliniui.
17. Įstaiga turėtų imtis tinkamų veiksmų, kuriais būtų siekiama vengti sukčiavimo įstaigoje ir už jos ribų ir drausmės nesilaikymo (pvz., vidaus procedūrų nesilaikymo, apribojimų nesilaikymo).

Aiškinamoji pastaba

Šiose gairėse sąvoka „sukčiavimas“ apima sukčiavimą įmonėje ir už jos ribų, kaip apibrėžta Direktyvos 2006/48/EB X priedo 5 dalyje. Tai apima nuostolius

dėl pasikėsimo sukčiauti, pasisavinti turtą arba apeiti reglamentus, įstatymus arba įmonės politiką, išskyrus diversifikavimo ir (arba) diskriminavimo atvejus, kurie susiję su bent viena šalimi įmonėje (sukčiavimas įmonėje), ir nuostolius dėl trečiosios šalies pasikėsimo sukčiauti, pasisavinti turtą arba apeiti įstatymus (sukčiavimas už įmonės ribų).

27. Rizikos valdymo padalinio vadovas

1. Įstaiga turėtų skirti asmenį – rizikos valdymo padalinio vadovą, kuris būtų išimtinai atsakingas už rizikos kontrolės funkciją ir už įstaigos rizikos valdymo sistemos stebėjimą visoje organizacijoje.
2. Rizikos valdymo padalinio vadovas (arba lygiavertės pareigas einantis asmuo) turėtų būti atsakingas už išsamios ir suprantamos informacijos apie riziką, kuri leistų valdymo organui suprasti bendrą įstaigos rizikos profilį, teikimą. Tas pats taikoma ir patronuojančiosios įstaigos rizikos valdymo padalinio vadovui, kuris tokią informaciją teikia apie visą grupę.
3. Rizikos valdymo padalinio vadovas turėtų turėti pakankamų žinių ir veiklos patirtį, turėtų būti pakankamai nepriklausomas ir turėtų turėti pakankamą viršenybę, kad galėtų kritiškai įvertinti sprendimus, darančius poveikį įstaigos rizikos pozicijai. Įstaiga turėtų apsvarstyti galimybę suteikti rizikos valdymo padalinio vadovui veto teisę. Rizikos valdymo padalinio vadovas ir valdymo organas arba atitinkami komitetai turėtų turėti galimybę tiesiogiai tarpusavyje aptarti pagrindinius su rizika susijusius klausimus, įskaitant pokyčius, kurie gali būti nesuderinami su įstaigai priimtina rizika ir strategija.
4. Jeigu įstaiga pageidauja rizikos valdymo padalinio vadovui suteikti teisę vetuoti sprendimus, jos rizikos valdymo politikoje turėtų būti išdėstytos aplinkybės, kuriomis rizikos valdymo padalinio vadovas gali pasinaudoti šia teise, ir pasiūlymų pobūdis (pvz., sprendimas dėl kredito ar investicijos arba dėl apribojimo nustatymo). Šioje politikoje turėtų būti apibūdintos klausimų perdavimo į aukštesnį lygį ar sprendimų apskundimo procedūros ir valdymo organo informavimo tvarka.
5. Jeigu dėl įstaigos ypatybių, visų pirma jos dydžio, organizacijos ir veiklos pobūdžio, tokią atsakomybę patikėti specialiai paskirtam asmeniui nėra pagrįsta, šią funkciją galėtų vykdyti kitas vyresniąsias pareigas įstaigoje einantis asmuo, jeigu nėra jokio interesų konflikto.
6. Įstaiga turėtų būti nustačiusi dokumentais įformintą skyrimo į rizikos valdymo padalinio vadovo pareigas ir jo pareigų panaikinimo tvarką. Jeigu rizikos valdymo padalinio vadovas pakeičiamas, tai turėtų būti daroma gavus išankstinį valdymo organo, jam vykdančią savo priežiūros funkciją, pritarimą. Apskritai apie rizikos valdymo padalinio vadovo nušalinimą ar skyrimą turėtų būti

paskelbiama ir priežiūros institucija turėtų būti informuojama apie tokio sprendimo priežastis.

28. Atitikties užtikrinimo padalinys

1. Įstaiga turėtų įsteigti atitikties užtikrinimo padalinį savo atitikties rizikai valdyti.
2. Įstaiga turėtų patvirtinti ir įgyvendinti atitikties užtikrinimo politiką, apie kurią turėtų būti informuoti visi darbuotojai.

Aiškinamoji pastaba

Dėl atitikties rizikos (ji apibrėžiama kaip dabartinė ar galima rizika pajamoms ir kapitalui, kurią kelia teisės aktų, taisyklių, reglamentų, susitarimų, nustatytos praktikos arba etikos standartų pažeidimai arba nesilaikymas) galimos baudos, žala ir (arba) sutarčių panaikinimas ir ji gali pakenkti įstaigos reputacijai.

3. Įstaiga turėtų įsteigti nuolatinį ir veiksmingą atitikties užtikrinimo padalinį ir paskirti asmenį, kuris būtų atsakingas už atitikties užtikrinimo funkciją visoje įstaigoje ir grupėje (atitikties užtikrinimo pareigūnas arba atitikties užtikrinimo padalinio vadovas). Mažesnėse ir mažiau sudėtingose įstaigose ši funkcija gali būti sujungta su rizikos kontrolės ar pagalbinėmis funkcijomis (pvz., žmogiškųjų išteklių, teisės ir kt.) arba rizikos kontrolės ar pagalbiniai padaliniai gali padėti ją vykdyti.
4. Atitikties užtikrinimo padalinys turėtų užtikrinti, kad būtų laikomasi atitikties užtikrinimo politikos, ir pranešti valdymo organui ir prireikus rizikos kontrolės padaliniui apie įstaigos atitikties rizikos valdymą. Valdymo organas ir rizikos kontrolės padalinys, priimdami sprendimus, turėtų atsižvelgti į atitikties užtikrinimo padalinio nustatytus faktus.
5. Atitikties užtikrinimo padalinys turėtų teikti valdymo organui rekomendacijas dėl teisės aktų, taisyklių, reglamentų ir standartų, kuriuos įstaigai reikia atitikti, ir vertinti galimą bet kokių teisinės ar reguliavimo aplinkos pokyčių poveikį įstaigos veiklai.
6. Atitikties užtikrinimo padalinys taip pat turėtų tikrinti, ar nauji produktai ir naujos procedūros atitinka dabartinę teisinę aplinką, ir visus žinomus būsimus teisės aktų, reglamentų ir priežiūros reikalavimų pakeitimus.

Aiškinamoji pastaba

Ypač atsargiai reikėtų elgtis tais atvejais, kai įstaiga teikia tam tikras paslaugas arba steigia struktūras klientų vardu (pvz., veikia kaip įmonės steigimo ar partnerystės formavimo tarpininkas, teikia patikėtinio paslaugas arba rengia klientams sudėtingus struktūrizuotus finansinius sandorius), nes tokiais atvejais gali atsirasti ypatingų vidaus valdymo problemų ir su rizikos ribojimu susijusių rūpesčių.

29. Vidaus audito padalinys

1. Vidaus audito padalinys turėtų vertinti, ar kokybės požiūriu įstaigos vidaus kontrolės sistema yra ir efektyvi, ir veiksminga.
2. Vidaus audito padalinys turėtų turėti galimybę nevaržomas susipažinti su svarbiais dokumentais ir informacija visuose veiklos ir kontrolės padaliniuose.
3. Vidaus audito padalinys turėtų vertinti visos įstaigos veiklos ir jos padalinių (įskaitant rizikos kontrolės ir atitikties užtikrinimo padalinius) atitiktį jos politikai ir procedūroms. Todėl vidaus audito funkcija neturėtų būti jungiama su jokia kita funkcija. Vidaus audito padalinys taip pat turėtų vertinti, ar galiojanti politika ir procedūros tebėra tinkamos ir atitinka teisinius bei reguliavimo reikalavimus.
4. Vidaus audito padalinys visų pirma turėtų tikrinti vientisumą tų procesų, kuriais užtikrinamas įstaigos metodų ir priemonių, prielaidų ir informacijos šaltinių, naudojamų jos vidaus modeliuose (pvz., rizikos modeliavimo ir apskaitinio įvertinimo), patikimumas. Jis taip pat turėtų vertinti kokybinių rizikos nustatymo ir vertinimo priemonių kokybę ir naudojimą. Tačiau, siekiant sustiprinti vidaus audito padalinio nepriklausomumą, jis neturėtų tiesiogiai dalyvauti kuriant ar atrenkant modelius ar kitas rizikos valdymo priemones.
5. Valdymo organas turėtų skatinti vidaus auditorius laikytis nacionalinių ir tarptautinių profesinių standartų. Vidaus audito darbas turėtų būti atliekamas pagal audito planą ir išsamias audito programas vadovaujantis rizika pagrįstu požiūriu. Audito planą turėtų tvirtinti audito komitetas ir (arba) valdymo organas.

Aiškinamoji pastaba

Kaip šiame skirsnyje minimų profesinių standartų pavyzdį galima nurodyti Vidaus auditorių instituto nustatytus standartus.

6. Vidaus audito padalinys turėtų tiesiogiai pranešti valdymo organui ir (arba) jo audito komitetui (jei taikoma) savo nustatytus faktus ir teikti pasiūlymus, kaip būtų galima iš esmės pagerinti vidaus kontrolės priemones. Atitinkamų lygmenų vadovybė visoms audito rekomendacijoms turėtų taikyti oficialią pažangos stebėjimo procedūrą, kad būtų užtikrintas jų įgyvendinimas ir apie jį būtų pranešta.

E. Informacinės sistemos ir veiklos tęstinumas

30. Informacinė sistema ir ryšiai

1. Įstaiga turėtų turėti veiksmingas ir patikimas informacines ir ryšių sistemas, apimančias visą svarbią jos veiklą.

Aiškinamoji pastaba

Nepatikima arba klaidinanti informacija, teikiama prastai sukurtų ir kontroliuojamų sistemų, galėtų pakenkti valdymo sprendimų priėmimui. Taigi ypač svarbi įstaigos veiklos dalis susijusi su informacinės ir ryšių sistemų, kurios apimtų visą jos veiklą, kūrimu ir tvarkymu. Ši informacija paprastai teikiama ir elektroninėmis, ir ne elektroninėmis priemonėmis.

Įstaiga turėtų ypač atsižvelgti į organizacinius ir vidaus kontrolės reikalavimus, susijusius su informacijos tvarkymu elektronine forma, ir į būtinybę užtikrinti tinkamą audito seką. Tai taikoma ir tuo atveju, jeigu IT sistemos perduodamos tvarkyti IT paslaugų teikėjui.

2. Informacinės sistemos, įskaitant sistemas, kuriose duomenys saugomi ir naudojami elektronine forma, turėtų būti saugios, nepriklausomai stebimos ir palaikomos tinkamomis nenumatytų atvejų valdymo priemonėmis. Diegdama IT sistemas, įstaiga turėtų laikytis visuotinai priimtų IT standartų.

31. Veiklos tęstinumo valdymas

1. Įstaiga turėtų nustatyti patikimą veiklos tęstinumo valdymą, siekdama užtikrinti savo gebėjimą nenutraukti veiklos ir apriboti nuostolius rimto veiklos sutrikimo atveju.

Aiškinamoji pastaba

Įstaigos veikloje pasikliaujama keliais ypač svarbiais ištekliais (pvz., IT sistemomis, ryšio sistemomis, pastatais). Veiklos tęstinumo valdymo tikslas – mažinti padarinius veiklai, finansinius, teisinius padarinius, poveikį reputacijai ir kitus esminius padarinius, kuriuos sukelia nelaimė ar ilgiau trunkantis šių išteklių teikimo nutrūkimas, dėl kurio sutrinka įprastos įstaigos veiklos procedūros. Galėtų būti imtasi ir kitų rizikos valdymo priemonių, kuriomis būtų galima mažinti tokių incidentų tikimybę ar perduoti jų finansinį poveikį (pvz., pasinaudojant draudimu) trečiosioms šalims.

2. Kad nustatytų patikimą veiklos tęstinumo valdymą, įstaiga turėtų kruopščiai išnagrinėti jai gresiančią rimtų veiklos sutrikimų riziką ir (kiekybiškai bei kokybiškai) įvertinti galimą jų poveikį naudodamasi vidaus ir (arba) išorės duomenimis ir atlikdama scenarijų analizę. Ši analizė turėtų apimti visus pagrindinės veiklos ir pagalbinius padalinius ir rizikos kontrolės padalinį ir joje turėtų būti atsižvelgta į jų tarpusavio priklausomybę. Be to, atliekant šią analizę turėtų aktyviai dalyvauti specialus nepriklausomas veiklos tęstinumo padalinys, rizikos kontrolės padalinys arba operacinės rizikos valdymo padalinys. Šios

analizės rezultatai turėtų padėti apibrėžti įstaigų veiklos atkūrimo prioritetus ir tikslus.

Aiškinamoji pastaba

Dėl operacinės rizikos valdymo funkcijos taip pat žr. Direktyvos 2006/48/EB X priedo 3 dalies 4 punktą, kuriame iš pažangų vertinimo metodą taikančių įstaigų reikalaujama turėti tokią nepriklausomą funkciją; šios funkcijos užduotys apibrėžtos Patvirtinimo gairių (paskelbtos 2006 m.), kurias galima rasti EBI interneto svetainėje, 615–620 punktuose.

3. Remdamasi minėta analize, įstaiga turėtų parengti:
 - a. nenumatytų atvejų ir veiklos tęstinumo planus, kuriais būtų užtikrinta, kad įstaiga galėtų tinkamai reaguoti susiklosčius kritiškai padėčiai ir gebėtų tęsti savo svarbiausią veiklą, jei sutriktų jos įprastos veiklos procedūros;
 - b. ypač svarbių išteklių atkūrimo planus, kad įstaiga per tinkamą laiką galėtų sugrįžti prie įprastų veiklos procedūrų. Bet kokia likutinė rizika, susijusi su galimais veiklos sutrikimais, turėtų derėti su įstaigai priimtina rizika.
4. Nenumatytų atvejų, veiklos tęstinumo ir atkūrimo planai turėtų būti įforminti dokumentais ir kruopščiai įgyvendinami. Pagrindinės veiklos, pagalbiniai padaliniai ir rizikos kontrolės padalinys turėtų turėti šiuos dokumentus ir jie turėtų būti saugomi sistemose, kurios yra fiziškai atskirtos ir nenumatytais atvejais lengvai prieinamos. Turėtų būti pasirūpinta tinkamu mokymu. Planai turėtų būti reguliariai tikrinami ir atnaujinami. Bet kokios atliekant tikrinimus nustatytos problemos ar nesėkmės turėtų būti įformintos dokumentais ir išnagrinėtos, o planai turėtų būti atitinkamai peržiūrėti.

F. Skaidrumas

32. Galių suteikimas

1. Informacija apie strategiją ir politiką turėtų būti pateikiama visiems susijusiems darbuotojams visoje įstaigoje.
2. Įstaigos darbuotojai turėtų suprasti su savo prievolėmis ir pareigomis susijusią politiką bei procedūras ir jų laikytis.
3. Atitinkamai valdymo organas turėtų aiškiai ir nuosekliai informuoti atitinkamus darbuotojus apie įstaigos strategiją ir politiką, bent jau tuo lygmeniu, kuris reikalingas jų konkrečioms pareigoms atlikti, ir atnaujinti šią informaciją. Tai gali būti daroma panaudojant rašytines gaires, vadovus arba kitas priemones.

33. Vidaus valdymo skaidrumas

1. Įstaigos vidaus valdymo sistema turėtų būti skaidri. Įstaiga savo dabartinę padėtį ir ateities perspektyvas turėtų pristatyti aiškiai, subalansuotai, tiksliai ir laiku.

Aiškinamoji pastaba

Skaidrumo vidaus valdymo srityje tikslas – suteikti visiems susijusiems suinteresuotiesiems įstaigos subjektams (įskaitant akcininkus, darbuotojus, klientus ir plačiąją visuomenę) pagrindinę informaciją, kuri yra būtina, kad jie galėtų įvertinti valdymo organo veiksmingumą vadovaujant įstaigai.

Pagal Direktyvos 2006/48/EB 72 straipsnį ir Direktyvos 2006/49/EB 2 straipsnį ES patronuojančiosios įstaigos ir įstaigos, kurias kontroliuoja ES patronuojančioji finansų kontroliuojančioji (holdingo) bendrovė, turėtų skelbti išsamią ir prasmingą informaciją, kuri apibūdina jų vidaus valdymą konsoliduotu lygmeniu. Patartina kiekvienai įstaigai proporcingai skelbti informaciją apie savo vidaus valdymą individualiai.

2. Įstaiga turėtų viešai skelbti bent informaciją apie:
 - a. savo valdymo sistemą ir politiką, įskaitant jos tikslus, organizacinę struktūrą, vidaus valdymo priemones, valdymo organo struktūrą ir organizavimą, įskaitant dalyvavimą posėdžiuose, ir įstaigos paskatų bei atlyginimų struktūrą;
 - b. sandorių su susijusiomis bendrovėmis ir šalimis pobūdį, apimtį, tikslą ir ekonominį pagrindą, jei tie sandoriai daro įstaigai reikšmingą poveikį;
 - c. tai, kaip nustatyta jos veiklos ir rizikos strategija (įskaitant informaciją apie valdymo organo dalyvavimą), ir informaciją apie numatomus rizikos veiksnius;
 - d. savo įsteigtus komitetus ir jų įgaliojimus bei sudėtį;
 - e. savo vidaus kontrolės sistemą ir tai, kaip organizuoti jos kontrolės funkcijų padaliniai, kokios yra pagrindinės jų atliekamos užduotys, kaip valdymo organas stebi jų veiklą, ir informaciją apie visus planuojamus esminius šių padalinių pokyčius; ir
 - f. esminę informaciją apie savo finansinius ir veiklos rezultatus.
3. Informacija apie dabartinę įstaigos padėtį turėtų atitikti visus teisinius informacijos atskleidimo reikalavimus. Informacija turėtų būti aiški, tiksli ir aktuali, ji turėtų būti teikiama laiku ir prieinama.
4. Tais atvejais, kai, norint užtikrinti didelį tikslumą, būtų vėluojama skelbti informaciją, kurią skelbiant svarbus laiko veiksnys, įstaiga turėtų priimti

sprendimą dėl tinkamos informacijos skelbimo laiku ir tikslumo pusiausvyros, atmindama reikalavimą atskleisti tikrą ir teisingą savo padėties vaizdą ir pateikti patenkinamą bet kokio vėlavimo paaiškinimą. Šis paaiškinimas neturėtų būti naudojamas tam, kad būtų vilkinama vykdyti reikalavimą reguliariai teikti ataskaitas.

III antraštinė dalis. Baigiamosios nuostatos ir įgyvendinimas

34. Panaikinimas

Priėmus šias Vidaus valdymo gaires ir jas paskelbus panaikinamos šios gairės: EBPIK priežiūrinio tikrinimo proceso taikymo gairių (2006 m. sausio 25 d.) 2.1 skirsnis pavadinimu „Vidaus valdymo gairės“, Aukšto lygio atlyginimo politikos principai (2009 m. balandžio 20 d.) ir Aukšto lygio rizikos valdymo principai (2010 m. vasario 16 d.).

35. Taikymo data

Kompetentingos institucijos turėtų įgyvendinti Vidaus valdymo gaires, iki 2012 m. kovo 31 d. įtraukdamos jas į savo priežiūros praktiką. Po tos dienos kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaigos veiksmingai jų laikytųsi.